

BLAD"
C. SIKKEL
sels in toene-
ren.
bijzonder ge-
5, per jaar
2.50.
oekhandelaren
Voorburg.
el, voorheen
ending.
AARTEN.
r 6.75.
iteit.
egraven f.2.50;
Baambrugge
te Buitenpost
Wons f.76.50;
te Broek op
ische faculteit.)
adam f.6.50;
van idem te
Nieuw Helvoet
f.4.41; van idem
te Stad a/t
te Stellendam
f.3.85;
f.25.10; van
te Zeven-
rnhorn f.3.30;
idem te Olde-
gast f.4.65;
van idem te
Munnikezijl
f.4.51; van idem
te Nieuwe
stuwede f.6.35;
van idem
idem te Weer-
valthermond
f.3.81; van
e Bodegraven,
door den heer
D. J. met bij-
n" f.2.50; ge-
kerk voor de
ilicte Keizers-
eenige vrien-
EERFAT,
ingmetster.
Co.,
den Gouden,
emen gelden
lden worden
id,
a banden
ormser.
an
ken
0.90
1.90
2.25
2.25
Wormser.
Volc.
R.
f.3.50.
AMSTER-
isindrukken
Wormser.

De Heraut

van de

Bereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Zondag 7 Maart 1897. N°. 1002.

Dit blad wordt geregeld des *Vrijdags* aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertentien aan den Uitgever J. A. WORMSER; Bureau N. Z. Voorburgwal 44, te Amsterdam.
Insendingen die later dan *Donderdag* 's namiddags te 12 uren worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen

Abonnementenprijs *franco* aan huis, per drie maanden f.1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent.
Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaren, Postdirecteuren enz. en aan het Bureau te Amsterdam.
Advertentien: van 1 tot 6 regels 90 Cent; voor elke regel meer 15 Cent.
Aanvragen en vermelding van leedgaven en Verslagen van Vereenigingen 10 Ct. p. regel.

Van de gemeene Gratie.

TWEDE STUK.
XXIII.

Om in de bedeeing van de volheid der tijden wederom alles tot één te vergaderen in Christus, beide dat in den hemel is en dat op de aarde is.

EF. 1:10.

Zal in het nieuw Jeruzalem de eere en de heerlijkheid der volkeren worden ingedragen" (Openb. 21:26); zal met een iegelijk gezaligde de vrucht van zijn werken" mede ingaan in de eeuwige zaligheid (Openb. 14:13); en zal eindelijk de overgang van de vrucht dezes levens in het volgende leven zijn als de overgang van kind tot man (1 Cor. 13:11), dan rest ons thans nog het antwoord te zoeken op de vraag, welk verband er denkbaar is tusschen den aard van dit tijdelijke en het karakter van het eeuwige leven. Zonder zulk verband toch ware een overgaan van de vrucht van het éne in het andere niet te verstaan.

Toch liggen beide levenssterreinen schijnbaar zoo ver van elkaar, dat we meest den indruk ontvangen, als ware het leven in het rijk der heerlijkheid derwijs ganschelijk verschillend van het leven hier op aarde, dat schier geen enkele trek van gelijkheid of overeenkomst tusschen beide denkbaar ware. Geestelijke eenzijdigheid leidde er toe, dat men al het aardse zich in de eeuwigheid eenvoudig wegdacht, als ganschelijk niet meer bestaande, en zich voorts het hemellevens voorstelde als enkel in geestelijke bezigheid en geestelijke genieting, van geheel religieuze aard, opgaande. Zoover zelf werd die geestelijke eenzijdigheid gedreven, dat de wederopstanding des vleesches ternauwernood meer geteld werd, en alle uitzicht op de wederkomst des Heeren, en op de openbaring van zijn heerlijk Koninkrijk zich in vage nevelen oploste. Al het bestaande dacht men zich in de eeuwigheid als voorbijgegaan, en ontrent hetgeen te komen stond vormde men zich nauwelijks eenige voorstelling, overmits het immers geheel nieuw, geheel iets anders zijn zou, en dus elk punt van vergelijking ons onthield.

Hiertegenover nu behoort het getuigenis der Heilige Schrift weer in ere te komen. Buiten de Heilige Schrift weten we ontrent hetgeen aan de overzijde van het graf ligt, eenvoudig niets. Wie er prijs op stelt des aangaande eenige kennis en eenige voorstelling te bezitten, ziet zich derhalve geen anderen weg ontsloten, dan dat hij bij de Heilige Schrift het oor te luisteren legge, en zich door de openbaring der Schrift late onderwijzen.

Volgen we nu dien regel, dan geraken we tot een geheel andere uitkomst. Immers in de Heilige Schrift wordt het nieuwe Jeruzalem en het rijk der heerlijkheid ons geteekend in voorstellingen, die geheel aan dit leven ontleend zijn. We lezen van een *nieuwe aarde* onder een *nieuwen hemel*. Aan de zachtmoedigen wordt het uitzicht geopend dat zij deze aarde, dit aardrijk, eens beërven zullen. Er wordt gesproken van een stad met fundamenten en poorten. Er vloeit door het nieuwe Paradijs een rivier des levens, en aan haar beide oevers bloeien boomen, die twaalf vruchten in het jaar dragen. De hooge toon van het toekomstige leven wordt ons afgebeeld in een maaltijd, verrijkt met vet vol mergs en zuiveren wijn. En al geven we nu voetstoots toe,

dat op zichzelf uit beeldspraak niet tot de gestalte der werkelijkheid valt te besluiten, toch mag men niet vergeten, dat deze beeldspraak geldt van een toekomstig leven, waarin de gezaligden niet enkel een *zielsbestaan*, maar ook een *lichamelijk bestaan* zullen hebben, en waaruit de Christus verschenen is aan Stephanus, Paulus en Johannes in een gestalte die ten volle de voorstelling bevestigt dat we *ons vleesch* in den hemel tot een zeker pand hebben. Voegt men nu die twee saam, enerzijds het feit dat we in het rijk der heerlijkheid ook een *lichamelijk bestaan* zullen hebben, en anderzijds dat de gestalten en de verschijningen des eeuwigen levens ons geteekend worden in beelden aan de thans bestaande *werkelijkheid* ontleend, dan volgt hieruit dat we deze beelden niet als aanduiding van een geestelijk iets, maar als beelden van een overeenkomende *uittwendige werkelijkheid* hebben te verstaan. De naam van Paradijs voor die toekomstige werkelijkheid gebedigt stemt hiermede overeen. Het Paradijs toch bestond niet enkel geestelijk, maar zienlijk en uittwendig. Bij het denken aan een toekomstig Paradijs mag dus aan niets anders dan een toekomstig werkelijk bestaan en zichtbaar uitkomende wereld gedacht worden.

Als Jezus zegt dat wie hier om zijneentwil verlaten heeft akkers en huizen, dat alles in het eeuwige leven in meerwaardigen vorm zal terug ontvangen, leidt dit ons tot dezelfde uitkomst; terwijl ook de profetieën des Ouden Verbonds dan eerst aan de christelijke uitlegging ontkomen, indien men ze verstaat in den zin der Openbaring van Johannes, als rechtstreeks doelende op den uittwendigen gelukstaat van de eeuwige wereld die komt.

Reeds hieruit valt alzoo geen andere slotsom op te maken, dan dat het sterven van het tarwegraan, opdat straks in den halm en in de are die overgegaane graankorrel opsta en nieuwe vormen aanneme, het veelzeggend beeld is, niet alleen voor ons persoonlijk sterven en straks weer opstaan in het verheerlijkte lichaam, maar dat hierin tegelijkertijd de aanwijzing ligt, hoe eens *heel deze wereld* zal sterven en ondergaan, maar om uit haar kiem een soortgelijke, alleen van allen vloek en smart gezuiverde, veel heerlijker wereld te doen opkomen. Er is niet aan te twijfelen dat het nu bestaande eens te niet gaat en verdwijnt. Alleen maar hetgeen te niet zal gaan, zal niet het wezen, maar alleen de vorm zijn, en het wezen zelf zal in nieuwe vormen en dies heerlijker, uitkomen. Doch gelijk de halm die uit de graankorrel opschiet, toch ook zoo *eenswezens* met die korrel is en in *soort* aan die korrel verwaant, en gelijk ons verheerlijkt lichaam, hoe ook van het huidige lichaam verschillend, toch in *soort* met dat oude lichaam één zal blijven, zoo moet dan ook gesteld en aangenomen, dat de tegenwoordige wereld, die in de nieuwe te komen wereld eens ondergaat, haar wezen in de nieuwe wereld zal voortzetten, en dat die nieuwe wereld aan deze oude wereld soortgelijk zal zijn, en uit haar zal kunnen worden verklaard.

Al wat mechanisch of werktuiglijk ineen zit moet, zal het nieuwe er komen, eerst worden weggebroken, en dan vervangen worden door iets geheel anders. Een oud kerkgebouw, dat bouwvallig werd, wordt gesloopt, het erf wordt vrij gemaakt, en op dat erf wordt een geheel nieuw kerkgebouw gezet, dat met het oude niets gemeen heeft. Maar zoo gaat het in het organische leven niet. Al ver-

dwijnt de rups, om den vlinder uit de pop te laten uitvliegen, toch is vlinder en rups hetzelfde wezen, in soort verwant, en naar vorm en gestalte het ene uit het andere voortgekomen en afgeleid. Zoo gaat het gewas van dit jaar onder, en in een volgend jaar komt een nieuw gewas, maar het éne is uit het andere voortgekomen. Evenzoo stierf wel het geslacht der vorige eeuw weg, en is thans een nieuw geslacht der menschen opgekomen, maar het geslacht dat nu leeft kwam op uit wat wegstierf, en in beide zet zich het leven van hetzelfde geslacht voort. Aldus is het niet met wat een mensch maakt. Dat is alles mechanisch. Maar zoo gaat het *voel* met alles wat God schiep, omdat dit in zijn hoogen levensvorm organisch bestaat, en deswege in zijn ontwikkeling nergens den draad afbreekt, maar steeds het éne uit het andere voortspruit. Daarop nu afgaande, mag en moet men dan ook zeggen, dat deze geheele wereld, als één machtige organische schepping Gods, wel naar gestalte en vorm kan en zal ondergaan, maar dat ze haar wezen niettemin behouden, en dit straks in nieuwe vormen zal doen uitkomen, die organisch aan de oude vormen verwant zijn.

Geloof en belijdt gij, dat Christus het middelpunt is en blijft óók van het rijk der heerlijkheid, en belijdt ge tevens dat uw Heiland met zijn lichaam ten hemel voer, ook thans in dit zijn lichaam leeft, en ook in het rijk der heerlijkheid in *ons menschelek vleesch* triomfeeren zal, dan eischt dit op zichzelf reeds, dat dit rijk der heerlijkheid ook een *uittwendige gedaante* hebbe, die dit lichaamlijk bestaan van uw Heiland tot zijn recht doet komen. Een lichaamlijk bestaan toch heeft zijn noch de duidenis, tenzij er een wereld besta, waarin dat lichaamlijk bestaan kunne uitkomen. Anders dient het tot niets, en vindt geen bevestiging. Of waartoe zou dit lichaamlijk bestaan uw Heiland dienen, indien hij eeniglijk in niets anders dan in een sfeer van geesten, die onzienlijk zijn, verkeeren zou? Voegt ge daarbij het ons stellig geprofeeteerde feit, dat ook de uitverkorenen eeuwiglijk zulk een *lichamelijk bestaan* zullen verkrijgen, en moet het rijk van Christus daarin bestaan, dat hij in deze lichaamlijk levende verkorenen zijn onderdanen bezitte, dan ziet ge, hoe het ook langs dezen weg duidelijk wordt, dat een enkel *geestelijk* rijk niet met uw belijdenis van den Christus noch met uw belijdenis ontrent uw eigen toekomst zou te rijmen zijn.

Zoo staat het dan op alle manier vast: 1°, dat ook het rijk der heerlijkheid, de nieuwe aarde, of hoe ge het noemen wilt, een *uittwendige*, zinlijke, zichtbare werkelijkheid zal bezitten, en 2°, dat die nieuwe gedaante of gestalte der zinlijke wereld uit de thans bestaande ontwikkeld zal worden, en er in soort mee zal overeenkomen. Voor die gelijksoortigheid en overeenkomst, gepaard gaande met een zeer sterk sprekend verschil, geeft de Heilige Schrift ons zelfs een vasten maatstaf aan, als ze ons de stof beschrijft waaruit de muren van het nieuwe Jeruzalem zullen gebouwd zijn. We hebben op deze aarde veleerlei soort metaal en veleerlei soort van steen. Maar al zijn koper en goud beide metalen, en al vertoonen deze beide metalen sterke trekken van overeenkomst, toch gaat het goud het koper in heerlijkheid zeer verre te boven. En zoo nu ook vinden we allerlei soort van steen, graniet en marmer, robbin en saffier. Maar zij het al, dat alle deze vier het karak-

ter van steen dragen, toch loopen ze in innerlijke waardij geheel uiteen, en is noch het marmer noch het graniet ook maar van verre bij het keugsteente te schatten. Het verschil nu tusschen dit *grove* en *heerlijke* bij metaal en steen, drukken wij uit, door te spreken van *edele* metalen en van *edele* steenten. En nu is het opmerkelijk, dat de Heilige Schrift al wat als edel metaal en als edele steen op aarde bekend is, maar op deze aarde slechts spaarzaamelijk en bij wijze van uitzondering voorkomt, in het nieuwe Jeruzalem tot het *gewone* stempelt. Wat hier exceptie is, daar regel, en hetgeen hier gewoon is, daar geheel ondergegaan en verduwen. Daar muren van *zuiver goud*", en daar zelfs de fundamenten der stad van smaragd en topaas. — Staat het nu vast, dat goud en koper, marmer en saffier, hoe ook onderscheiden, nochtans tot eenzelfde schepping, tot eenzelfde wereld, tot eenzelfde kosmische structuur behooren, en bestanddeelen van eenzelfde organisch geheel uitmaken, dan blijkt ook langs dezen weg, hoe de nieuwe aarde uit de oude zal voortkomen, innerlijk aan haar verwant zal blijven, en met haar eenswezens zal zijn.

Dit nu zoo zijnde zien we de brug reeds, die ons den overgang uit deze bedeeing in de toekomstige bedeeing zal ontsluiten. Ware er eenvoudig afbreking, wegbreking, vernietiging van het nu bestaande, en de schepping van een geheel nieuw iets, zoo ware niet in te zien, hoe de menschele ontwikkeling, waartoe de gemeene gratie ons op deze wereld belooft, betekenis en vrucht zou kunnen hebben voor die gansch andere en geheel nieuwe wijze van bestaan. Maar staat het vast, dat die nieuwe aarde in wezen één zal zijn met de nu bestaande wereld, en dat wij er in leven zullen overkleed met een heerlijk lichaam, dat opkomt uit ons tegenwoordig lichaam, dan is er gemeenschap, dan is er verwantschap, dan is er overeenkomst en overeenstemming, en kunnen we verstaan, hoe wat gewonnen werd in de eerste bedeeing in de tweede bedeeing kan voortleven. Ijs, water, nevel, damp, stoom zijn zeer uiteenlopende vormen, waarin nochtans hetzelfde wezen zich openbaart, ook al is het dat in den stoom een heerlijkheid en een kracht uitkomt, die zich bij het aanzien van het ijs niet liet gissen. Maar als we, deze veleerlei vormen van hetzelfde wezen kennende, ze onderling vergelijken, verstaan we toch zeer wel, hoe onze kennis van het stroomende water dienst doet, om ons én het gestolde én het verdampde vocht te doen verstaan. Wordt nu reeds een onafzienbaar veld van onze menschele kennis en van ons menschele vermogen hier gevormd door al wat strekt om die zichtbare aarde, om die zinlijke natuur aan ons te onderwerpen, en weten we, dat deze onze heerschappij over de natuur in de eeuwigheid gansch volkomen zal zijn, dan is het reeds hieruit te verstaan, hoe de hier verworven kennis en heerschappij over de natuur voortgaande betekenis kan en zal hebben ook voor het rijk der heerlijkheid. Niet natuurlijk, alsof de algebraïsche formules die we hier uitvonden in ons geheugen zullen bewaard worden, om in die nieuwe wereld dienst te doen. Reeds Adam in het Paradijs tegenover de dieren toont ons een gansch andersoortige heerschappij over de natuur, een heerschappij waarvan we de nawerking bespeuren in Daniels heerschappij over de leeuwen in den kuil, en in heel de reeks van wonderen die ons van den Christus en zijn gezanten bericht worden. Ook nu nog ontstaat de macht van het genie

anders dan de kunde die de leerling zich verwerft. Maar al ontstaan beide op andere manier, en al zijn ze in zoover andersoortig, toch werkt straks het genie met den gewonnen mensch, die moest aanleeren saam, beider werkzaamheid grijpt in elkaar, en we zien het voor oogen dat tusschen beide verband bestaat. De macht die de temmer *zonder* middelen en de Indiaan door middelen over het wilde dier uitoefent, verschillen zeer zeker op in het oog loopende wijze, en toch leiden ze beiden tot één doel. Ook al nemen we dus aan, dat de heerschappij die de gezaligden eens over de natuur zullen bezitten, meer overeenkomst zal hebben met het vermogen dat in Adam, in Daniel en in Christus werkte, en zoo ook meer het karakter van *genie* dan van *studie* zal dragen, toch neemt dit niet weg, dat het resultaat van beider ontwikkeling ineen kan vloeien, evenals dit reeds in onze bedeeing gezien wordt.

Hierin worden we bevestigd door wat Paulus ons in Ef. 1:10 zegt in een woord, dat in de Nederlandse Overzetting van verre niet glazen laat, wat rijke gedachte er in schuilt. We lezen daar namelijk: *dat in de bedeeing van de volheid der tijden alles in Christus wederom tot één zal vergaderd worden, beide wat in den hemel en wat op de aarde is.*" Het recht verstand van dit woord nu hangt geheel af van het juist begrip dat er te hechten zij aan het Grieksche woord, dat hier vertaald is door: *tot één vergaderen*. Er staat in het Grieksche *anaphalatoosathai*, wat letterlijk betekent: *opnemen onder zijn hoofd*. Om nu in te zien wat dit bedoelt, moet ge Rom. 13:9 opslaan, waar hetzelfde woord in gansch ander verband voorkomt. Er is daar sprake van de onderscheidene geboden, die als losse geboden naast elkander staan: Gij zult niet stelen, gij zult niet dooden, gij zult niet echtbreken. En nu zegt Paulus, dat ge alle deze geboden *onder één hoofd kunt opnemen*, als ge opklapt tot het beginsel: Gij zult uw naaste liefhebben als uzelfen.

Daar heeft onze Overzetting: *«Dit alles wordt in één hoofdsom begrepen: Gij zult uw naaste liefhebben als uzelfen.»* Op zichzelf een schoone vertaling, omdat er de uitdrukking: *hoofd*, onder *één hoofd* brengen, in terug wordt gevonden. Toch drukt ook die *hoofdsom* den eigenlijken zin volstrekt niet uit, wijl het ons aan een optelsom doet denken. Ge hebt vijf geboden in de tweede Tafel. Die telt ge op. En nu is het totaal of de hoofdsom het gebod der liefde. De zin van dit woord gaat echter veel dieper. Alleen wat organisch samenhangt, en tot de hooge organismen behoort heeft *een hoofd*. De plant nog niet, wel het dier, en bovenal de mensch. Het is het *hoofd* dat de onderscheiden leden en deelen van ons organisme saamhoudt. Het is in het hoofd, dat de verschillende stukken van ons organisch bestaan als mensch hun eenheid bezitten. Neem dit hoofd weg, en het organisme valt in zijn stukken uiteen. Het lijkt aan den romp ontbindt zich. Er is geen organisme meer. Zoo nu vormen ook de onderscheidene geboden Gods één wel samenhangend organisch geheel. Ze vormen één organisch geheel, omdat ze uit één *beginzel* opkomen. En dit nu wat wij *beginzel* noemen, heet in het Hebreeuwsch *één hoofd*. Als er staat *«In den beginne schiep God hemel en aarde»*, staat er een woord dat van *hoofd* is afgeleid. Paulus spreekt alzoo in Rom. 13:9 uit: 1°, dat er onderscheidene geboden zijn; 2°, dat deze geboden als zoovele stengels uit één

De Martelaren.

CCXXXIV.
BARTLET GREEN.

Thomas Wild is te Londen niet alleen verbrand, gelijk wij een vorig maal zagen. Met hem stierven nog 6 anderen. Onder dezen waren ook twee vrouwen, een reeds wel bejaard, van Southwark afkomstig, en de ander, een jong, schoon meisje. Hoewel laatstgenoemde door de vijanden der waarheid hevig werd aangevallen, bleef zij staande. Zij werd verbrand in dezelfde kleeding, waarmee zij ter bruidloft had moeten gaan.

Een der andere martelaren was Bartlet Green, een man van edelen huize. Zijn eerste studien, vooral in de Gheleke en Latijnsche talen, heeft hij te Oxford voltooid. Daarop wilde hij zich aan de wetenschap der rechten, waarin hij binnen korten tijd zoo groote vorderingen maakte, dat hij boven anderen van zijn leeftijd uitmuntte en den student ten voorbeeld strekte. Bovendien was er niemand, die zijn vriendschap niet verlangde. Green was dus een bevoorrecht man, maar wat was dit, vergeleken bij de groote weldaad, welke hem ten deel viel, toen hij kennis kreeg aan het Woord des Heeren. Dit geschiedde in den tijd, toen Petrus Martyr, door Crammer naar Engeland geroepen,

te Oxford professor in de godgeleerdheid en de Hebreeuwsche taal was.

Een heerlijk tijd was het toen voor hem en alle belijders van den Christus. Maar droever dagen kwamen. De bloedige Maria, dochter van Katharina van Arragon en Hendrik VIII, was op den troon haars broeders gekomen en het eene bevel na het andere verscheen, met haren naam geteekend, tegen de zoogenaamde ketteren. Onder andere verbod zij de geloovigen, die Engeland wilden verlaten, te helpen in hun vlucht of den voortvluchtigen een brief te schrijven. Kort daarop nu werd een bode, die verscheidene brieven voor de vluchtelingen bij zich had, gevangen genomen. Bij onderzoek bleek hij ook eenen brief bij zich te hebben van Bartlet Green. Deze brief was gericht aan Christoffel Coodman, een der uittuimendsten onder de Engelse vluchtelingen, en die met John Knox predikant bij de Engelse kerk van Genève was. Den ten Juni 1558 werd hem het burgerrecht door den raad van Genève aangeboden. Hij wilde zijne krachten aan de uitgave van de Engelse vertaling des Bijbels. Volgens den geschiedschrijver Foxe was de brief, die in de handen van Green's vijanden viel, een antwoord op eenen brief van Coodman, die zijnen vriend gevraagd had, of het gerucht, dat op het vasteland van Europa geloopten had, aangaande den dood der koningin, grond had. Green had geantwoord: *«De koningin is niet dood»*. Toen de raad der koningin, wien dit schrijven overgegeven werd, deze aansnede las, riep hij den schrijver voor zich en vroeg hem, of hij hem geschreeven had. Green bevestigde dit, waarna hij gevangen genomen werd en beschuldigd, dat hij behoorde tot een complot van samensweerders tegen het leven der koningin.

Een tweede beschuldiging tegen hem was, dat hij aan een ketter geschreeven had en daardoor zich een ketter had getoond. Het vonnis des doods werd hij dus waardig gekeurd. Toen dit aan Green bekend gemaakt werd, riep hij uit: *«Och, dat het zoo ware!»*. Daarop verzocht hij den raad dadelijk hun woord gestand te doen, daar hij verlangde te sterven om den naam des Heeren.

Toen zijne vijanden zijne standvastigheid zagen, waren zij zeer verwonderd en wisten niets anders te antwoorden, dan dat hij naar de gevangenis zou worden geleid. Daar bezochten hem zijne ouders en vrienden, zelfs priesters, die hem met tranen in de oogen smeeften (want hij was zeer bemind) zijn leven te redden en te herroepen. Eerst hoorde de martelaar hen kalm en geduldig aan, zonder door hen bewogen te worden. Eindelijk vermochten zijne bezoekers zooveel op hem, dat hij eenige artikelen teekende, geschreven op een papier, dat zijn vrienden hem voorhiel. Doch dadelijk bedacht hij zich, greep het papier uit hunne handen en scheurde het aan stukken. Daarom werd hij den volgende dag veroordeeld, om op Smithfield verbrand te worden. Hiertoef werd hij verplaatst uit den Tower (van Londen) naar Newgate, een gevangenis voor roovers. Den nacht voor zijn sterven schreef hij aan een zijner vrienden een brief vol bijbelteksten en troostrijke spreken:

«Beter is de nacht des doods (zegt de wijze) dan de dag dat iemand geboren wordt. De mensch uit eene vrouw geboren is kort van dagen en zat van onrust. De mensch uit de vrouw in smarte geboren leeft in ellende en volgend zijn dagen in droefheid. De mensch die in Christus is, sterft met vreugde, omdat hij in de zaligheid ingaat.

Hij is dus geboren om te sterven en sterft om te leven. Zoodra hij geboren is, toont hij zijn ellendigen toestand door gewezen, maar gaat hij sterven, dan verheerlijkt hij den Heere. Van zijne wieg af komen hem drie vijanden bespringen; maar na zijnen dood heeft hij geen vijand meer. Zijn ondermaansch leven is vaak tot ongere des Heeren, maar na zijnen dood heeft hij geen zonde meer. Hier op aarde is hij door de zonde in den dood, maar in het toekomstige leven leeft hij in gerechtigheid en heerlijkheid. Hier sterft hij alle uur, maar daar leeft hij eeuwiglijk; hier is zonde, daar rechtvaardigheid. Hier op aarde wisselt alles, maar in den hemel blijft alles hetzelfde. Hier is de ellende, daar de zaligheid; hier verderfelijheid, daar de onsterfelijheid; hier ijdelheid, daar tevredenheid en standvastigheid. O vriend, als wij bij de majesteit Gods zullen zijn, zullen wij in blijdschap en heerlijkheid leven. Zoekt de dingen die boven zijn, waar Christus is, gezeten aan de rechterhand Gods, wien zij eere en heerlijkheid in eeuwigheid tot eeuwigheid." Uit den kerker van Newgate, den 25en Januari 1556.

De anderen daags, den 26en Januari, werd hij naar het marktplein gebracht, het dichtst aan zijn kerker gelegen, om er ter dood te worden gebracht. Bewonderenswaardig waren de moed en de standvastigheid, die deze jonge man toonde, toen de vlammen hem omringden. Hij prees en loofde den Heere.

DE GRAAF FORTMAN.